

4. Diagnoses reptilium et batrachiorum novorum ab ill. Dr. Christ. Rutenberg in insula Madagascar collectorum.

Auctore Dr. O. Boettger.

Pachydactylus dubius n. sp.

Forma et statura medius inter *P. Cepedianum* var. *madagascariensem* Gray¹ et *P. laticauda* Boettg.¹, sed aperturis nasalibus magis lateralibus et squamis nasalibus minoribus, inter se separatis squamulis 3 internasalibus in transversum positus. Pori femorales utrimque solum 12—13. Rostrale postice truncatum, media parte leviter incisum. Submentalia 8 perparva, magnitudine aequalia, squamulas sequentes gulares magnitudine vix superantia. Squamae dorso-laterales trunci pro genere magnae, rotundae, lentiformes, planulatae; squamae caudae latae, deplanatae, parum distincte verticillatae majores, verticillus singulus e seriebus squamarum 5—6 compositus.

Supra sordide castaneus, antice flavescenti, postice caeruleo variegatus et maculatus, strigis lateralibus binis vicinis nigrescentibus; membris basi caudae caerulescentis eleganter obscure vermiculatis, gula parteque tota infera flavescente unicolore (spec. unic.).

Long. total. 109; capitis 16, trunci 35, caudae 58 mm.

Sicut sequentes species varietatesque novae ab ill. Dr. Hubert Ludwig, direttore musei Bremensis, benigne communicatus.

Hyperolius renifer n. sp.

Lingua parva, parum lata, cylindrato-piriformis, postice leviter emarginata.

Corpus fere subclavatum, in regione capitis latius, postice angustatum. Caput breve, obtusatum, rostro non truncato, subaltum, fronte distincte longitudinaliter concavum, tympano occulto; clypeus gularis maris multo latior quam longior, reniformis, postice media parte emarginatus. Glandulae prope angulum oris distinctae, crebrae. Cutis dorsi laevis. Digni manus $\frac{1}{3}$, pedis $\frac{3}{4}$ palmati. Tuberculus singulus parvus in metatarso. Articuli subdigiales perdistincti; caeterum plantae manus pedisque sicut venter parsque interna femorum glanduloso-granulatae.

Supra obscure olivaceus, ab oculo usque ad lumbos taenia longitudinali singula laterali subdistincta albida ornatus. Circa anum albidus; infra totus fuscus. Humerus femurque supra colore carentes (spec. unic.).

¹ Vide Carus' Zoolog. Anzeiger 1880. p. 280.

Long. total. ♂ 21; membr. anter. 15, poster. 36 mm. Clypeus gularis ♂ 4 mm longus, $6\frac{1}{2}$ latus.

Hyperolius Rutenbergi n. sp.

Lingua mediocris, cordiformis, postice distincte emarginata.

Corpus pro latitudine longum, subfusiforme. Caput breve, rostro acutiusculo. oculis eminentibus, tympano occulto; clypeus gularis maris latissimus, semicircularis, postice media parte non emarginatus. Glandulae prope angulum oris nullae, sed plica singula libera cutanea curvata ad latera menti a regione tympanali usque ad clypeum gularem decurrente. Cutis dorsi laevis, ventri glandoso-granulata; pars interna femorum fere laevis. Digni manus fere $\frac{1}{4}$, pedis plus quam $\frac{1}{2}$ palmati. Articuli subdigiales subdistincti; disci scansorii minimi, articulati.

Supra griseo-ater, strigis longitudinalibus 5 argenteis ornatus, scil. 1) striga mediana dorsali inter orbitas incipiente usque ad anum decurrente. 2) striga laterali a rostro incipiente super orbitam ad anum decurrente. 3) striga laterali a rostro incipiente, sub orbita labium superum cingente. usque ad lumbos decurrente. Mentum zona argentea A-formi et clypeo sordide argenteo, griseo indistincte maculato ornatum. Vesica clamatoria atra. Membra striga longitudinali argentea singula, in radio et in tibia binis eleganter lineata; femur supra colore carens et sicut venter pallide carneum (spec. unic.).

Long. total. ♂ 25; membr. anter. 18, poster. 37 mm. Clypeus gularis ♂ fere 3 mm longus, $5\frac{1}{2}$ latus.

Polypedates dispar Boettg. var. *leucopleura* m.

A typo² rostro subtruncato, tubis minus apertis, colore laetiore discrepans. ♀ supra griseo-isabellina, punctulis nigris irregularibus hic illic sparsa, striga alba labium superum cingente strigisque binis albis in lateribus corporis, superiore perdistincta, latiore ornata (spec. unic.).

Long. total. ♀ 33; membr. anter. 19, poster. 52 mm.

Hylambates microtympanum n. sp.

Lingua magna, crassa, late cordiformis, postice bicornis; dentes palatales duos acervulos formantes fastigia postica choanarum distincte superantes. Aperturae choanarum tubarumque aequa fere magnitudine.

Corpus hylaeforme, rostro rotundato-subacuminato, maxilla infera antice distincte truncata, cantho rostrali parum acuto, aperturis nasa-

² Vide Jahresber. d. Senckenberg. naturf. Gesellsch. 1878/79. p. 86 et Boettger, Rept. u. Amph. von Madagascar, II. Nachtrag, p. 32.